

Bette Westera, “Verdriet”, gedicht, korte tekst

D INHALTSVERZEICHNIS (Unterkapitel anklickbar mit Strg-Taste)

NL INHOUDSOPGAVE (klik op de hoofdstukken met ctrl-toets)

<i>Bette Westera – Verdriet (2018). Tekst A (zonder uitleg) .....</i>	<i>2</i>
<i>Bette Westera – Verdriet (2018). Tekst B (met woordverklaringen).....</i>	<i>3</i>
<i>NL Context: Bette Westera (leerkrachten).....</i>	<i>4</i>
D Sprachniveau (rezeptiv) B1 (Lehrkräfte).....	4
D Literarisches Potenzial (Lehrkräfte).....	5
D Didaktisches Potenzial (Lehrkräfte).....	5
<i>a. eerste strofe.....</i>	<i>6</i>
<i>b. leeservaring .....</i>	<i>7</i>
<i>c. kleding.....</i>	<i>8</i>

Bette Westera – Verdriet (2018). Tekst A (zonder uitleg)

Verdriet

Verdriet voelt als een oude jas

Een warme jas, een koude jas

Een lege jas, de jas van jou

Met mottengaatjes in de mouw

Met zakken vol herinnering

De jas die rond jouw schouders hing

Verdriet heeft zeven knopen

Ik doe ze dicht en open

Ik kruip erin, in het verdriet

Ik zoek je, maar ik vind je niet

Daar aan de kapstok naast de deur

hangt nog jouw zo vertrouwde geur

hangt nog de warme, koude jas

van jou toen jij nog bij me was

Verdriet¹

- 1 Verdriet voelt als een oude jas
- 2 Een warme jas, een koude jas
- 3 Een lege² jas, de jas van jou
- 4 Met mottengaatjes³ in de mouw⁴
- 5 Met zakken⁵ vol herinnering
- 6 De jas die rond jouw schouders hing

- 7 Verdriet heeft zeven knopen⁶
- 8 Ik doe ze dicht en open
- 9 Ik kruip⁷ erin, in het verdriet
- 10 Ik zoek je, maar ik vind je niet

- 11 Daar aan de kapstok⁸ naast de deur
- 12 hangt nog jouw zo vertrouwde geur⁹
- 13 hangt nog de warme, koude jas
- 14 van jou toen¹⁰ jij nog bij me was

---

¹ **het verdriet**: een gevoel als je heel erg droevig bent

² **lege** – leeg: het tegendeel van vol, zonder inhoud

³ **de mottengaatjes**: Motten zijn insecten met vleugels die vaak in kleding zitten en er kleine gaatjes in vreten.

⁴ **de mouw**: een mouw is het deel van een jas of trui waar je arm in zit

⁵ **de zakken** – zak: in de zak van een jas kun je jouw handen of mobieltje stoppen

⁶ **de knopen** – knoop: met knopen doe je een jas dicht

⁷ **kruip** – kruipen: zich op handen en voeten voortbewegen

⁸ **de kapstok**: een meubel met knoppen om een jas op te hangen

⁹ **de geur**: een parfum heeft een geur

¹⁰ **toen**: destijds, in het verleden

NL Context: Bette Westera (*leerkrachten*)

Bette Westera (1958) schrijft verhalen, gedichten, liedjes en non-fictie voor kinderen. Levensvragen staan centraal in haar werk. Haar filosofische kinderboeken (o.a. *Was de aarde vroeger plat?*) werden bekroond met een Gouden en Zilveren Griffel. Ook met haar kinderbijbelserie zet ze kinderen aan het denken over zichzelf, God en de wereld. Westera is een kinderboekauteur die moeilijke onderwerpen bespreekbaar maakt voor kinderen door ze op een lichte manier over te brengen. Zo gaat haar meest recente dichtbundel over het thema echtscheiding (*Uit elkaar*, 2019).

Bronnen:

Bette Westera. [Boekenkast](#). Website, 2023.

Frida Ruim (2019). Recensie bij: Westera, Bette: *Was de aarde vroeger plat?* Haarlem: Gottmer, 2017.

Thomas de Veen (2020). Recensie bij: Westera, Bette: *Uit elkaar*. Haarlem: Gottmer, 2019.

Veerle van den Bosch (2020). Recensie bij: Westera, Bette: *Uit elkaar*. Haarlem: Gottmer, 2019.

D Sprachniveau (rezeptiv) B1 (*Lehrkräfte*)

Syntaktisch

- Einige Hauptsätze in Subjekt-Verb-Objekt Struktur
- Wortwiederholungen (V.2-3)
- Wiederholung der Satzmuster durch Verwendung vieler Anaphern: „Een“ (V. 2-3), „Met“ (V. 4-5), „Ik“ (V. 8-10), „hangt“ (V. 12-13)

Wortwahl

- Teilweise vertrauter Wortschatz aus dem Niederländischunterricht (jas, schouders, oude, koud)
- Einige Worterklärungen nötig bei wenig frequenten Wörtern („kruip“ V. 9, „kapstok“ V. 11)
- Wiederholung zentraler Wörter „jas“ oder „je-jouw“
- Präsens, Partizip Perfekt und Imperfekt

Semantisch

- Mehrdeutige Bezüge zwischen den Zeilen durch das Bild der Jacke im gesamten Text
- Uneigentliche Sprache als Herausforderung: eine alte Jacke mit konkreten Eigenschaften verweist metonymisch auf eine bestimmte Person, deren Abwesenheit sie fühlbar macht

D Literarisches Potenzial (Lehrkräfte)

Die Stärke des Gedichts liegt in einer metonymischen Figur: Die Jacke war Teil einer nun abwesenden (verstorbenen?) Person und steht nun für diese Person. Die Metonymie ist ebenso tröstend wie unvollkommen: Das lyrische Ich kann in die Jacke und in das Gefühl der Trauer „reingehen“, es nicht nur psychisch sondern auch physisch erfahren und macht am Ende doch die erdrückende und enttäuschende Entdeckung, dass die gesuchte Person nicht „wirklich“ dort ist.

D Didaktisches Potenzial (Lehrkräfte)

Gefühle der Traurigkeit und des Verlustes sind auch für SuS schwer in Worte zu fassen. Das Gedicht macht sie besprechbar über das konkrete Objekt der Jacke, die einen Verlust sinnlich erfahrbar macht. Die gezielte Beschreibung der Jacke passt in den erfahrungsbasierten Literaturunterricht. SuS versuchen, den Ton des Gedichts zu treffen, indem sie es vorlesen. Sie können selbst Sinneseindrücke, Assoziationen und Gefühle zu bestimmten Kleidungsstücken formulieren und so über Objekte Emotionen ausdrücken. Sie spüren dem Gedicht und der betrauten Person in einem Brief nach und schließen dabei bei der Thematik des Gedichts an: Was bedeutet es zu trauern?

(Pre-)Reading

- SuS lesen zunächst selbst nur die erste Strophe (a.).
- SuS lesen einander die erste Strophe vor. Sie versuchen dabei die Stimmung des Gedichts zu treffen (eventuell auch mit passender Musik) und geben sich gegenseitig Feedback dazu.
- Danach lesen und hören alle zusammen den Text – wie hat die Autorin selbst den Text vorgelesen? (Textversion A oder B, Audiodatei mit von der Autorin selbst vorgetragenem Text)

While-Reading

- Erfahrungsorientierter Textzugang: Beschreibung von eigenen Wahrnehmungen von/ Reaktionen auf den Text (b., eventuell eine Frage selektieren und mündlich stellen)
- SuS wählen abgebildete Kleidungsstücke aus und beschreiben ihre Assoziationen und Gefühle zu den Kleidungsstücken (c.).

Post-Reading

- SuS erzählen von/schreiben über ein Kleidungsstück von ihnen selbst oder einer ihnen nahestehenden Person, das für sie Bedeutung hat (*Welk kledingstuk? Van wie? Hoe ziet het eruit? Wat voel je als je dit ziet/aanraakt/draagt? Wat hoor/zie/ruik/herinner je je?*)

a. eerste strofe

Verdriet¹

- 1 Verdriet voelt als een oude jas
- 2 Een warme jas, een koude jas
- 3 Een lege² jas, de jas van jou
- 4 Met mottengaatjes³ in de mouw⁴
- 5 Met zakken⁵ vol herinnering
- 6 De jas die rond jouw schouders hing

---

¹ **het verdriet:** een gevoel als je heel erg droevig bent

² **lege** – leeg: het tegendeel van vol, zonder inhoud

³ **de mottengaatjes:** Motten zijn insecten met vleugels die vaak in kleding zitten en er kleine gaatjes in vreten

⁴ **de mouw:** een mouw is het deel van een jas of trui waar je arm in zit

⁵ **de zakken** – zak: in de zak van een jas kun je jouw handen of mobieltje stoppen

b. leeservaring

- Wat zie je voor je als je dit leest?
- Wat voel je?
- Hoe denk je dat de jas voelt en eruit ziet? (Maak een tekening als je wilt.)

- Als ik dit lees zie ik hoe...
- Als ik dit lees voel ik...
- De jas voelt als...
- De jas is van wol/katoen/harde stof/zachte stof/ruwe stof/gladde stof etc...
- De kleur van de jas is...
- De jas heeft jaszakken/een kraag/een capuchon etc...

c. kleding

aanloopzinnen

Dit kledingstuk maakt mij...

blij	wanhopig	tevreden	...
beledigd	trots	bang	verlegen
nostalgisch	...	geïrriteerd	aan het huilen
woedend	verdrietig	enthousiast	gelukkig
verbaasd	ontspannen	sceptisch	...
melancholisch	aan het lachen	...	vol verwachting
vrolijk	verliefd	...	teleurgesteld

